

UCHWAŁA Nr XXIV/160/2016
Rady Miejskiej w Pasymiu
z dnia 15 listopada 2016r.

W sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Pasym na lata 2016-2019.

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U.z 2016 r. poz. 446 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U, z 2015r., poz.1390 .) Rada Miejska w Pasymiu uchwała, co następuje:

§ 1

Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Pasym na lata 2016-2019 stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Pasym.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie ,w tym opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar przemocy w Gminie Pasym na lata 2016 – 2019 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały, jest kontynuacją działań realizowanych w ramach programu obowiązującego w latach 2012-2015. Dodano nowe elementy z zakresu profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej skierowanej do dzieci i młodzieży szkolnej.

Z uwagi na powyższe istnieje konieczność podjęcia przedmiotowej uchwały przez Radę Miejską w Pasymiu.

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XXIV/160/2016
Rady Miejskiej w Pasymiu
z dnia 15 listopada 2016r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE PASYM
NA LATA 2016 - 2019**

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....	3
Podstawa prawna	5
Skala zjawiska przemocy w rodzinie	5
Analiza SWOT	7
Cel główny	8
Cele szczegółowe i zadania programu.....	8
Dane dotyczące programu	9
Monitoring i ewaluacja	10

Wprowadzenie

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi.

Rodzina, która nie radzi sobie w sytuacjach kryzysowych, a także nie realizuje swoich funkcji nosi miano rodziny dysfunkcyjnej. Jedną z krytycznych sytuacji, wymagającą natychmiastowej interwencji odpowiednich służb jest przemoc w rodzinie.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątplenia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała ona zawsze, o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie oraz wyróżnienie jej form.

Przemocą jest wszystko to, co czynione jest z myślą o zranieniu drugiego człowieka lub wyrządzeniu mu krzywdy. Jest to fizyczna przewaga wykorzystywana do czynów bezprawnych dokonywanych na kimś lub narzucona bezprawnie władza, panowanie. O przemocy mówimy wtedy gdy działanie względem drugiej osoby jest **intencjonalne i** opiera się na wykorzystaniu **przewagi sił**.

Według definicji zawartej w art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc w rodzinie to:

„Jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1, tj. członka rodziny – osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6.06.1997r. – Kodeks karny) a także innej osoby wspólnie zamieszkującej lub gospodarującej, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”

Wyróżnia się następujące formy przemocy:

- **Przemoc fizyczna** – każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu oraz fizycznych obrażeń (m.in. popychanie, obezwładnianie, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie broni).
- **Przemoc psychiczna** – agresywne zachowania, które mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie (m.in. wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami).

- **Przemoc ekonomiczna** - uniemożliwienie dostępu do rodzinnych środków finansowych (np. odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy).
- **Przemoc seksualna** – wymuszenie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych praktyk seksualnych (np. mąż, który stosuje przemoc lub grozi użyciem przemocy, żeby zmusić żonę do stosunku, może zostać skazany za gwałt).
- **Zaniedbanie** – ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Rodzaje przemocy mogą się wzajemnie przenikać, ale każda może też występować osobno. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie często doświadczają kilku jej form jednocześnie, przemoc w rodzinie najczęściej nie jest jednorazowym zdarzeniem. Zazwyczaj jeśli ktoś raz zastosował przemoc wobec bliskich osób, może zastosować ją kolejny raz. Osoby profesjonalnie zajmujący się przemocą w rodzinie obserwują, że przemoc powtarza się w charakterystycznym schemacie zwanym cyklem przemocy.

Przemoc w rodzinie – zwana także przemocą domową – chociaż istnieje tak długo, jak sama rodzina, w Polsce stała się problemem społecznym, o którym zaczęto mówić publicznie, dopiero w latach 90. Zaczęły się wówczas pojawiać publikacje na ten temat, podjęto badania naukowe i statystyczne w celu zbadania skali zjawiska oraz zaczęły powstawać pierwsze miejsca udzielania pomocy ofiarom przemocy domowej.

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową. Najważniejszym dokumentem w ustawodawstwie polskim, ustanawiającym podstawowe prawa człowieka jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. z – rozdział drugi pt. Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela. Rozdział ten reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną. Konstytucja przyznaje prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dzieci przed przemocą, wyzyskiem, okrucieństwem i demoralizacją. Kolejnym dokumentem traktującym o działaniach dotyczących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Preambuła ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie brzmi:

„Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności”.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie ustawa ta nakłada na gminę obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych. Ponadto nakazuje opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Niniejszy program jest zgodny z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

w Województwie Warmińsko - Mazurskim.

Wpisuje się w obszary priorytetowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pasyń na lata 2015-2020 a mianowicie jest spójny ze strategią w szczególności w dwóch obszarach tej strategii a mianowicie:

- Priorytet 2.5.1. Rodzina
- Priorytet 2.5.2. Dzieci i młodzież

Podstawa prawna programu

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz.U. z roku 2015 poz. 1390.);
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j.: Dz.U. z 2015r. poz. 1286, z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (t. j. Dz.U.z2016 r.poz. 930).
4. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (t.j. Dz. U.z2015 r.poz. 332 z późn.zm.).
5. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Pasyń na lata 2015-2020 oraz inne programy i projekty realizowane przez MGOPS w Pasyńiu dotyczące w swojej treści problemu przemocy w różnych formach;
6. Ustawa z dnia 06 czerwca 1997r. - Kodeks Postępowania Karnego (Dz.U. z 1997r. Nr 89 poz.555, z póź. zm.)

Skala zjawiska przemocy w rodzinie

Przemoc ze strony osób najbliższych jest doświadczeniem trudnym. Istnieją mechanizmy psychologiczne sprawiające, że ofiary racjonalizują sobie takie przeżycia, usprawiedliwiają sprawców, obwiniają siebie. Jednocześnie presja społeczna może stanowić barierę przed ujawnieniem przemocy osobom obcym. Szczególne znaczenie, jakie w polskiej kulturze przypisuje się rodzinie, może utrudniać rozpoznanie problemów w niej występujących.

Z przeprowadzonych w Polsce badań:¹ wynika, że 28% dorosłych Polaków deklaruje, że zna osobiście lub z widzenia kobietę, która padła ofiarą przemocy ze strony swojego partnera. Co dziewiąty dorosły żyjący w stałym związku (11%) twierdzi, że przynajmniej raz doświadczył

¹ Na podstawie: przemoc i konflikty w domu – CBOS, Warszawa, 2012.

przemocy w rodzinie ze strony współmałżonka / partnera podczas kłótni. Tyle samo dorosłych Polaków przyznaje, że zdarzyło mu się być sprawcą przemocy w rodzinie.

Kobiety częściej niż mężczyźni deklarują, że padły ofiarą przemocy ze strony współmałżonka (partnera). Częściej przyznają też, że były wielokrotnie bite. Jedna dziesiąta dorosłych będących w stałym związku (10%) doświadcza wyzwisk, krzyków oraz agresji słownej ze strony partnera. Mniejsze grupy mają ograniczone kontakty z rodziną i przyjaciółmi (7%) bądź są poniżane, wyśmiewane (6%). Taka sama jest liczebność osób, które doświadczają ze strony partnera gróźb, szantażu (4%) lub mniej dotkliwej niż bicie agresji fizycznej – szarpania, popychania (4%). Jedna piąta rodziców mających dzieci do 19 roku życia (19%) przyznaje, że czasem bije lub biła swoje dziecko, najczęściej miało to miejsce dawno temu. Ponad dwie trzecie rodziców deklaruje, że ich dzieci nigdy nie były bite.

Zjawisko przemocy w rodzinie dotyka również mieszkańców Gminy Pasym. Gmina liczy 5386 mieszkańców z tego 2.669 kobiet. Gminę zamieszkuje 1070 osób w przedziale wiekowym 0-17. Dominującą grupą wiekową są mieszkańcy w wieku produkcyjnym tj. między 18 a 64 rokiem życia – 3534 osoby natomiast 782 osoby to ludzie po 60 roku życia. (Dane na koniec 2015 r)

W roku 2015 do zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 16 Niebieskich Kart, zakończono procedurę w 19 rodzinach. W przypadku gminy Pasym większość procedur wszczyna policja. W skali powiatu w roku 2015 szczybieńscy policjanci wypełnili 268 formularzy Niebieska Karta cz.A. Aż w przypadku 502 osób istnieje podejrzenie, że są one ofiarami przemocy domowej. W tej liczbie jest 186 dzieci.²

W roku 2015 w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym udzielono 102 porad dla 47 - osób ofiar przemocy. W pięciu rodzinach, w których żyło 19 osób doświadczających przemocy pracownicy socjalni przeprowadzili interwencję kryzysową.

Osoby zwracające się o pomoc do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych nie zgłaszały wprost przypadku stosowania przemocy w ich rodzinach. Natomiast z kontaktów bezpośrednich w punktach konsultacyjnych i w komisji z zeznań osób nadużywających alkoholu wynika, że przemoc (w różnych formach) występuje w 90% przypadków. Do Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w roku 2014 zgłosił się tylko jeden sprawca przemocy, w 2015 – tylko dwóch. Z danych ośrodka pomocy społecznej wynika, że 20% mieszkańców gminy Pasym korzysta z pomocy społecznej w różnych formach. Wśród tej grupy 3 rodziny otrzymały pomoc z powodu występującego problemu alkoholowego a 6 rodzinom udzielono wsparcia w związku z występującą przemocą, gdzie prowadzona jest procedura Niebieskiej Karty.

² Na podstawie: Tygodnik Szczytno, grudzień 2015.

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2015-2020 - Wysoka świadomość wśród kadr działających w jednostkach gminnych negatywnych skutków przemocy w rodzinie; - Wyszkolona kadra pracowników socjalnych; - Poparcie dla podejmowanych działań ze strony samorządu gminnego; - Dobra współpraca ze szkołami, sołectwami, parafiami, stowarzyszeniami i policją; - Funkcjonowanie w powiecie poradni psychologiczno - pedagogicznej - Funkcjonowanie Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego dla osób uzależnionych, i współuzależnionych; - Funkcjonowanie w powiecie Ośrodka Interwencji Kryzysowej - Utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego. 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy; - Brak skutecznych konsekwencji w związku ze stosowaniem procedury „Niebieskiej Karty” przez policję i OPS; - Brak realizacji programów korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie; - Brak miejsc dla osób stosujących przemoc w związku z koniecznością natychmiastowej izolacji sprawcy; - zbyt słabe zaangażowanie przedstawicieli ochrony zdrowia w pracę Zespołu Interdyscyplinarnego - Nie rozwinięta sieć poradnictwa specjalistycznego na terenie gminy (Pscholodzy, terapeuci rodzinni , prawnicy) - długi okres oczekiwania na miejsce na oddziale odwykowym (mało miejsc)
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - Realizacja programów i projektów dających szansę na lepsze i skuteczniejsze działania na rzecz przeciwdziałania przemocy – Np. asystent rodziny, - Możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy unijnych większa ich dostępność - Rozwój systemu informacji z zakresu profilaktyki i wsparcia rodzin; - Nagłośnienie problemu przemocy w rodzinie w środkach masowego przekazu. - wzrost świadomości kobiet, - zmiana przepisów prawnych w kierunku wzrostu ich skuteczności 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak spójnych przepisów prawa między resortami zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie, - Negatywne wzorce zachowań społecznych; - Stereotypy wizerunku osoby doświadczającej przemocy domowej; - Ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy i niechęć do współpracy; - Brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy; - Wydłużony tryb postępowania karnego o znęcanie się nad rodziną, niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów, nadużywanie zawieszania kar; - Problemy mieszkaniowe uniemożliwiające skuteczne odizolowanie sprawcy przemocy;

Cel główny

Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie i problemów wokół niego występujących oraz tworzenie jednolitego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc.

Cele szczegółowe i działania podejmowane dla realizacji założonych celów:

I. Koordynacja działań realizatorów programu w zakresie budowy spójnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II. Zwiększenie dostępności pomocy rodzinom, w których stosowana jest przemoc a szczególnie zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

III. Edukacja środowiska lokalnego i podnoszenie wrażliwości społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania przemocy rodzinie.

Cele programu będą realizowane poprzez:

Cel szczegółowy I - działania:

- 1) Systematyczne spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie.
- 2) Wypracowanie metod skutecznej współpracy pomiędzy instytucjami, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego.
- 3) współpraca z OIK w Szczytnie.

Cel szczegółowy II – działania:

- 1) Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
- 2) Podnoszenie kompetencji osób zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.
- 3) Wspieranie funkcjonowania istniejącego Punktu Informacyjno - Konsultacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie poprzez poszerzenie jego działań o wsparcie psychologa.
- 4) Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie w kierunku uczestnictwa w programach korekcyjno- edukacyjnych
- 5) Inicjowanie działań zmierzających do utworzenia grupy wsparcia dla ofiar przemocy.
- 6) Promowanie zajęć edukacyjno -wychowawczych w szkołach i świetlicach,

7) Realizacja szkolnych programów dotyczących profilaktyki przemocy

8

Cel szczegółowy III – działania:

- 1) Organizacja akcji informacyjnej na temat związany z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
- 2) Organizacja spotkań i pogadank (wymiana doświadczeń pomiędzy osobami działającymi w obszarze przemocy w rodzinie).
- 3) Opracowanie przystępnych informacji na temat procedur ochrony prawnej i wsparcia psychicznego.

Dane dotyczące programu

- Koordynator programu – Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Pasym.
- Miejsce realizacji - Gmina Pasym.
- Czas realizacji – 2016-2019
- Adresaci programu:
 - ofiary przemocy w rodzinie;
 - sprawcy przemocy w rodzinie;
 - rodziny dotknięte zjawiskiem przemocy w rodzinie;
 - rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy w rodzinie;
 - przedstawiciele instytucji i służb pracujący w obszarze przemocy w rodzinie, m.in. pracownicy socjalni, policjanci, nauczyciele i pedagodzy szkolni, pracownicy służby zdrowia, członkowie GKRPA, wychowawcy świetlic i grup zabawowych, kuratorzy sądowi.
- Partnerzy:
 - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
 - Komenda Powiatowa Policji w Szczytnie;
 - Sąd Rejonowy w Szczytnie ;
 - Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Szczytnie (kuratorzy zawodowi i społeczni);
 - Prokuratura Rejonowa w Szczytnie;
 - Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Szczytnie;
 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie;
 - Zespoły Szkół i Szkoły Podstawowe;
 - Świetlice Socjoterapeutyczne;
 - Świetlice Środowiskowe;
 - Służba zdrowia;
 - Rady sołeckie;
 - parafie;
 - organizacje pozarządowe;
- Źródła finansowania:

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy

w rodzinie na lata 2016 - 2019 są środki własne Gminy, środki finansowe pozyskane z zewnątrz, fundusze od sponsorów.

Monitoring i ewaluacja

9

W celu zapewnienia prawidłowej realizacji zadań programu będzie prowadzony co dwa lata monitoring realizowanych działań. Monitoring realizacji programu umożliwi:

- systematyczną obserwację działań programu;
- weryfikację zgodności założonych celów z osiąganymi efektami;
- ocenę zaangażowania jednostek w realizację działań.

Program będzie podlegał ewaluacji rocznej oraz końcowej. Celem ewaluacji będzie ocena efektywności programu poprzez gromadzenie, analizę i interpretację danych.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność prowadzonych działań w oparciu o założone wskaźniki.

Wskaźniki ewaluacji:

- liczba współpracujących instytucji, służb i organizacji;
- liczba i rodzaje udzielonych porad w obu Punktach Informacyjno-Konsultacyjnych;
- liczba osób korzystających z pomocy OIK w Szczytnie;
- liczba zorganizowanych szkoleń i przeszkolonych osób;
- liczba przeprowadzonych interwencji policji w zakresie przemocy w rodzinie;
- liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”;
- udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- liczba spraw rozpatrywanych przez zespół interdyscyplinarny.

